

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRĀSTIS

2010 m. balandžio 30 d.

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Nr. 16 (894)

Lietuvos partizanų suvažiavimas

Eilinis atkarto Lietuvos laisvės kovos sajūdžio partizanų ir rėmėjų suvažiavimas įvyko Kauno įgulos karininkų ramovėje.

Renginį vedė LLKS štabo viršininkas dīm. mjr. V. Balsys ir atkurtos Prisikėlimo apygardos vadai dīm. kpt. A. Mocius. Suvažiavimo dalyvių sveikino garbingi svečiai: LR kariuome-

nės vadas gen. mjr. A. Pocius, KAM atstovai: plk. A. Dapkus ir plk. A. Dudavičius, KASP Dariaus ir Girėno apygardos 2-osios rinktinės štabo viršininkas kpt. A. Čepanskis, LPKTS pirmininkas dīm. kpt. A. Lukša, LR Seimo narė A. Ramanauskaitė-Skokauskienė, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo

centro Pasipriešinimo dalyvių teisių komisijos pirmininkas G. Šidlauskas, LŠS Kauno apskrities Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės vadas ats. vyr. ltn. M. Mikalauskas, atkurtos Vietinės rinktinės (Karių sąjungos) vadas dīm. mjr. Girdvainis, publicistas V. Bražėnas, kunigas A. Keina.

(keliamas i 2 psl.)

LLKS suvažiavimo dalyviai ir svečiai prie Kauno įgulos karininkų ramovės
Zenono Šiaučiulio nuotr.

Disidentai prieš betoninę sistemą

Prieš mėnesį grupelė disidentų paskelbė memorandumą „Dėl laisvės kovų prasmės ribos peržengimo“, norėdami atkreipti dėmesį į kraupią padėtį teismuose, kurie pasipriešinimo dalyvius paprastai vertina panašiai kaip stalinistinės „troikės“, o stribus ir kitokius kolaborantus ištėisiniai. (Apie tai rašėme „Tremtinyje“ Nr. 12 (890), 2010 m. kovo 26 d., „Lietuvos teismuose – karas prieš istoriją?“)

Skaitytojams pateikiamame „Lietuvos žinių“ žurnalisto Rimanto VARNAUSKO interviu su memorandumą pasirašiusiu Kovo 11-osios Akto signataru Algirdu PATACKU.

Gajūs „likučiai“

– Memorandumą adresavote valstybės vadovams, Aukščiausiojo Teismo pirmininkui bei Generalinės prokuratūros vadovui. Ar sulaikėte kokios nors reakcijos?

– Kol kas įvyko gana konstruktyvus ir dėmesingas susitikimas su Seimo pirmininke Irena Degutiene, o iš prezidentūros gavome raštą, kad yra renkama medžiaga, ruošiamasi pokalbiui su miomis. Kaip suprantu, mūsų pa-

teiktos medžiagos nepakako arba ja nepasitikima... Kitos struktūros kol kas tyliai.

– Gal galėtumėte patikslinti, kiek tų okupacinių struktūrų „likučių“ mentaliteto, kuris prokuratūroje ir teismuose žemina Lietuvos partizanus bei disidentus, yra išlikę? Ar naujai į teismų ir prokuratūros sistemas atėjusių žmonių, pareigūnų požiūris į pasipriešinimo okupacijai dalyvius irgi toks patatsainus?

– Susidaro įspūdis, kad tose sistemose yra išlikę pakan-kamai daug sovietinių kadru. Tarp naujuju taip pat beveik neteko sutiki tokio, kuris mus nuoširdžiau palaikytų. Neįžvelgiu didelio skirtumo tarp jų ir anų. O ir ką tais naujaisiais vadinti? Pavyzdžiu, Panevėžio apygardos teisme dirba teisėja Bronė Vidženėnė. Jeigu tiesa, kad jos vyras yra buvęs KGB tardytojas Vidženės – jis tardė mane ir mano tévą, yra minimas „LKB kronikose“, tada išvadas pasidarykite patys... „Dirba“ ši teisėja partizanų bylose į „reikiamą pusę“ – reikalauja papildomų įrodymų ir panašiai.

Ir iš jaunosis kartos pro-

kurorų naujo požiūrio į tokius tyrimus nematyti.

– Jūs kalbate apie istorinės sąmonės ir kančią paniekimą. Kas, Jūsų manymu, lemia tokį niekinantį teisėsaugos pareigūnų požiūrių į istorinę atmintį?

– Kiek man žinoma, pavyzdžiu, Vokietijoje po susijungimo pirmiausia buvo liustruoti teisėjai. Vokiečiai suprato, kad jei iš teismų struktūrų neišvalys buvusių, negali būti ir kalbos apie jokius kitokius apsivalymus. Regis, né vienas buvusios VDR teisėjas negalėjo dirbtai tokio darbo.

O pas mus jokio apsivalymo nebūta. Galiausiai, kur visi teisininkai buvo ruošiami, kol nebuvo Mykolo Romerio universiteto? Vilniaus V.Kapsuko universiteto Teisės fakultete. Šis fakultetas visada garsėjo kaip operatyvininkų, dzeržinskis kelių, komjaunuolių ir kitokių aktyvistų kalvė. Galima būtų sakyti, kad dabar atėjo mokyties nauja karta, tačiau nemaža dalis profesūros išlikusi ta pati. Tad idėjų, požiūrio testinumas yra beveik šimtaprocentinis. Išimtis gal koks Liudvikas Sabutis, kuris šimtu aštuoniasdešimt laipsnių kampu pakeitė savo pažiūras. Ir padarė tai sążiningai, giliai egzistenciškai ir iki galo.

(keliamas i 4 psl.)

Motinos dienos proga nuoširdžiai sveikiname Motinas, širdies šilumą ir meilę dalijančias savo vaikams, atidžiai ir rūpestingai vedančias juos per gyvenimą, laiminančias išeinančius ir sutinkančias, lyg švyturys nušviečiančias kelią.

Telydi Jus vaikų dėmesys ir dėkingumas už suteiktą ir išsaugotą gyvybę. Te neapleidžia stipybę ir gera sveikata. Tepadeda jums Dievas!

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša,
LPKTS valdyba,
„Tremtinio“ redakcija

Mielosios, brangiosios Motinos,

Tu – mana erdvė,
Silti pavésiai,
Pakilimas, skrydis
Ir gėla sunki,
Atradimų laukas,
I kurį skubesiū,
Be Tavęs –
Visi jausmai menki.

(Valerija Vilčinskienė)

Nuoširdžiai sveikinu Jus visas, atlaikiusias šaltį, badą, ligas ir netekčius, į mylimą Tėvynę sugrūžiusias sustiprėjusiomis sielomis ir begalinės meilės savo kraštui kupinomis širdimis. Tai Jūs neleidot užmiršti laisvės, kalbos, dainų, neapleisti Lietuvos...

Linkiu geros sveikatos Jums ir jūsų vaikams, gražių dienų, tegul nepristaingia vaikų meilės ir pagarbos. Būkite mylimos ir laimingos!

Nuoširdžiai –

Vincė Vaidevutė MARGEVIČIENĖ,
LR Seimo narė, TS-LKD PKT frakcijos pirmininkė

Mielosios Mamos, Motulės, Močiutės,

Ši spalvingą gegužęs sekmadienį, kai skaistai pavasario saulė švelniai glosto prabudusius laukus, sodus ir miškus šviesos spinduliais, kai aplink, pasak Maironio – „taip linksma ir giedra, tiek šviečia vilties, vien meile norėtum dainuoti“; mes švenčiame gražiausią pavasario šventę – Motinos dieną.

Kiekvienam žmogui – nuo mažo iki didelio, nuo jauno iki seno MAMA visą gyvenimą yra pats brangiausias ir artimiausias žmogus. Nuo Jūsų, mielosios Mamos, prasideda pirmasis ištartas žodis, pirmieji mūsų žingsniai ir pirmieji džiaugsmi... Net žiloje senatvėje ar ištikus nesėkmei šaukiamės Mamos.

Motinos diena – tai mūsų skolos diena savo Mamai, Motulei, Močiutei. Mes visi esame vaikai, tik ne visi ir ne visada grąžiname Jums savo skolą – už gyvybę, širdies šilumą, už paaukotą mums gyvenimą. Šią dieną pagerbiame ir tas Motinas, kurios jau – Anapilyje, bet likusiems savo vaikams vis tiek šviečia vidine kelrode šviesa.

Sveikinu Jus visas, auginančias ar užauginusias savo vaikus. Būkite visada pačios gražiausios, mylimiausios ir pačios reikalingiausios mums visiems, Jūsų vaikams.

Linkiu Jums giedros nuotaikos, puikios sveikatos, o Jūsų šeimoms - darnos, gerovės ir tarpusavio supratimo.

Petras LUOMANAS,
Seimo narys

Lietuvos partizanų suvažiavimas

(atkelta iš 1 psl.)

Prezidiumo pirmininko dim. plk. J. Čeponio ir kalbėjusių rūpestis – testi ne-nuveiktus darbus, kuo daugiau jaunimo įtraukti į pažintinę patriotinę veiklą. Kasmet i žygius „Partizanų takais“ renkasi daug jaunimo, nors létai, bet atstatomi Laisvés kovotojų bunkeriai.

Šiemet partizanų kapelionas mons. A. Svarinskas šventė savo 85-metį, ši garbingą jubilieju švēs net 35 buvę partizanai, tad jau sunku būtų kovoti ginklu.

Iki šiol 6552 asmenims su-teiktas kario savanorio statusas (daugeliui po mirties) ir 12 776 asmenims – Laisvés kovų dalyvio statusas. Apie 84 tūkst. Lietuvos piliečių pripažinti nukentėj nuo so-vietų okupacijos. Žuvusiuosius, dėl kurių nesikreipta ar néra kam jais pasirūpinti, nutarta paskelbt kariais sa-vanoriais (po mirties). Vis dar bandoma šmeižti ar net kaltinti buvusius partizanus. Tačiau valstybés institucijos teigia, kad ginkluotas pasipriešinimas buvo ne tik teisetas, bet būtinis. Taigi, kuri mano kitaip – tai tik jū privati nuomonė.

„Amerikiečių spec. dali-nio šūkis: „Sunkius darbus atliekam tuo pat, o nejmanomus – ilgai!“ Taigi nejmanomą jau atlikome – atkūrēme nepriklausomybę, – džiaugėsi V. Bražėnas. Jis pasiūlé jaunimo organizacijoms vadintis ne filialais ar skyriais, o tiesiog „bunkeriais“. Tikrai tada nepamirštume tikrų bunkerius.

Išrinktas ir patvirtintas LLKS prezidiumas ir štabas. Prezidiumo pirmininku perrinktas dim. plk. J. Čeponis, štabo viršininku – dim. mjr. V. Balsys. Priimti net trys pareiški-mai LR Prezidentei, Seimui ir Vyriausybei dėl Vilniaus krašto lenkinimo, dėl partizanų niekinimo ir dėl ruošiamų provokacinių eitynių gegužės 9-ają, nes ši die-na prieš 65 metus mums ta-po okupacijos tāsa.

Suvažiavimo nuotaiką skaidrino atkurtos Prisikeliimo apygardos partizanų ansamblis „Vidurnaktį nežuvę“ dainos ir gardi KASP Dariaus ir Girėno apygardos 2-osios rinktinės savanorių kareivis-ka košė.

Stasys DOVYDAITIS

LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiai

Balandžio 24 dieną Kau-ne, LPKTS buveinėje, įvyko sajungos valdybos ir tarybos posėdžiai. Juose buvo aptar-tas gegužės 15 dieną įvyksian-čio LPKTS XVII ataskaitinio rinkiminio suvažiavimo pasi-ruošimas.

LPKTS valdybos posėdyje patvirtinti suvažiavimo biuleteniai, svarstyti LPKTS įstatu pakeitimai ir progra-ma, numatyti LPKTS XVII ataskaitinio rinkiminio suvažiavimo svečiai.

Aptarti LPKTS finansų komiteto siūlymai, pateiktas LPKTS Revizijos komisijos aktas.

LPKTS valdybos pirminké Jūraté Marcinkevičienė informavo apie Kuršénų ir Panevėžio filialų per-re-gistravimą. Pasikeitė Kuršénų filialo buveinės adresas: A.Basanavičiaus g. 7, Kuršenai. Perrinktas Panevėžio filialo pirmininkas – juo tapo Algirdas Blažys.

* * *

Tą pačią dieną vykusiam LPKTS tarybos posėdyje LPKTS valdybos pirminké Jūraté Marcinkevičienė pa-teikė informaciją apie val-dybos darbą ir pasiruošimą LPKTS XVII ataskaitiniam rinkiminiam suvažiavimui.

Tarybos nariams pateikta LPKTS pajamų-išlaidų 2009 m. sąmata, Revizijos komisijos patikrinimo aktas, rinkimų į LPKTS valdymo organus suvažiavimo biulete-nių projektai.

Tarybos nariai reitingavo kandidatų į LPKTS tarybą sąrašą, iš 39 palikdami 25 narius. Šį sąrašą patvirtins suvažiavimas. Filialų vado-vai paprašyti į suvažiavimą atsivežti filialų vėliavas.

Posėdyje LPKTS filialų problemas išsakė filialų pir-mininkai. Vilniaus filialo pir-mininkas Petras Gvazdauskas apgailestavo dėl menko žmonių aktyvumo, pikti-nosi dėl gegužė Vilniuje rengiamų gėjų ir karo vete-ranų eitynių.

Garliavos filialo pirmininkas Mindaugas Babonas kreipėsi į posėdyje dalyvaujančius Seimo narius prašy-damas išsiaiškinti, kas pa-siūlė privatizuoti valstybi-nius miškus. Taip pat pikti-nosi dėl gegužė Vilniuje rengiamų gėjų ir karo vete-ranų eitynių.

Druskininkų filialo pirminkas ir Rezistencijos ir tremties muziejaus vadovas Gintautas Kazlauskas sakė, kad per trejus metus Rezis-tencijos ir tremties muziejų klausimas nepajudėjo iš vie-tos: „Niekas nieko nedaro. Buvę valdantieji nors imitavo darbą.“ Devyni Rezistenci-

LPKTS valdybos pirminké Jūraté Marcinkevičienė pa-teikė informaciją apie valdybos darbą

LPKTS tarybos posėdžio dalyviai

Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas pažadėjo padėti pastatyti paminklą Motinai Jolitos Navickienės nuotr.

jos ir tremties muziejų vadovai pasiraše kreipimasi į TS-LKD prezidiumą ir Politi-kos komitetą prašydami įstatymiskai garantuoti esa-mų muziejų išlankimą bei suda-ryti sąlygas, kad muziejai ga-lėtų visiškai realizuoti savo potencialias galimybes.

Ankyščių filialo pirmininké Prima Petrylienė teigė, kad filialo materialinė padėtis – nepavydėtina, gretos retėja. Ji pasidžiaugė, kad rūpestingai prižiūrimos partizanų atmi-nimo vietas. Telšių filialo at-stovė Irena Valienė pakvetė į birželio 12 dieną Telšiuose vyksiančią dainų šventę „Leiskit į Tėvynę“.

LPKTS Marijampolės fi-lialo pirmininkas Večeslavas Agurkis informavo, kad rug-

skyres įgyvendinti siekiui, kad Pasipriešinimo istorija būtų dėstoma mokyklose, apgailestavo, kad padėtis vis blogėja. Todėl gegužės 17 dieną prie Švietimo ministe-rijos organizuojas mitingą (leidimas gautas – nuo 12 iki 14 val.).

LPKTS valdybos pirminkės pavaduotoja Dalia Maciukevičienė pakvetė ge-gužės 16 dieną Rumšiškių buities muziejuje paminėti Partizanų pagerbimo, ka-riuomenės ir visuomenės vie-nybės dieną. 12 val. renginio pradžia – Aukštaitijos regione, prie 16 a. koplytėlės, bus aukojamos šv. Mišios. Šventę transliuos Lietuvos naciona-linė televizija.

Šilalės filialo pirmininkė Teresė Ūksienė paskelbė, kad gegužės 16 dieną Šilalės rajone bus šventinami du pa-minklai partizanams. Šilalės Prancišaus Asyžiečio baž-nycioje bus aukojamos šv. Mišios, po jų – eisena į Kul-tūros centrą.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša padėkojo vi-siems aukojuisiems Kovotojų, žuvusių už Lietuvos laisvę, Motinos paminklo statybai, ypač Šiaulių, Pakruojo, Ku-piškio, Radviliškio, Kédai-nių, Joniškio, Palangos, Pa-nevėžio, Šakių, Varėnos ir kitų filialų nariams, ir paragino pagal išgales dar aukoti, mat darbai, nors jau eina į pabaigą, dar nebaigti. Be to, seniai pažadėjusi Kauno miesto sa-vivaldybė iki šiol neskyrė pi-nigų paminkloprieigoms ir pje-destalui irengti. LPKTS tarybos posėdyje dalyvavęs Kauno miesto meras Andrius Kup-činskas sakė, kad paminklą pastatyti padės: „Norėčiau už-tikrinti, kad ketvirtadienį svarstysime miesto biudžetą ir rasime lėšų irengti pjedestala Motinos paminklui“.

Pasisakė Seimo nariai: Vincė Vaidevutė Margevičienė, Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė, prof. Ariman-tas Dumcius. Taip pat kalbėjo: D. Raslavicienė, dr. P. Jaku-cionis, dr. V. Briedienė, V. Tautvaišas, E. Strončikas, D. Karkienė, R. Pankevičius.

LPKTS taryba priėmė pa-reiškimą „Dėl municipalinės valdžios valstybinio mąstymo stygiaus“ (spausdiname at-skirai).

„Tremtinio“ inf.

Dėmesio!

Gegužės 15 d. (šeštadienį) Vytauto Didžiojo universiteto salėje (S. Daukanto g. 28, Kaune) įvyks LPKTS XVII ataskaitinis suvažiavimas. Delegatų registracija 8.30–10 val. Suvažiavimo pradžia – 10 val.

LPKTS valdyba

2010 m. balandžio 30 d.

Dėl municipalinės valdžios valstybinio mąstymo stygiaus

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos tarybos pareiškimas

Pastaruoju metu viešojoje erdvėje pasirodantys dabartinės municipalinės valdžios atstovai tam tikrų situacijų vertinimai išryskina bendrą tendenciją – Lietuvos piliečių atstovai valdžioje trina ribas tarp pilietišumo bei pragmatišumo supratimo ir Lietuvos valstybės bei jos vertybių atstovavimo sąvoką. Nors Lietuva jau gyvena dvidešimtuosius Nepriklausomybės metus, tačiau i valdžią deleguoti dabartinių deputatai kenčia dėl valstybinio mąstymo deficitu. Šis stygus toks ryškus, kad nebeaišku, koks valstybės reprezentantai jie yra.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajunga išėmė stebi pastarųjų mėnesių municipalinės valdžios sprendimus dėl Nepriklausomai Lietuvai labai svarbių klausimų. Mus stebina Vilniaus ir kitų miestų Tarybų ir aukščiausių municipalinių vadovų pozicija dėl sovietinių simbolų puoselejimo. Vilniaus miesto Žaliojo tilto sovietines skulptūras norėta leisti restauruoti už Maskvos pinigus; maža to, Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje duotas leidimas kūrenti amžinają ugnį Raudonajai armijai, nors nugalėjusių nacių, bet tuo pačiu okupavusiai Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes, trėmusiai bei naikinusiai Lietuvos partizanus.

Ypač stebina ir piktina paskutinis Vilniaus mero pareiškimas, kad bus leista Antrojo pasaulinio karo veterānams rengti paradas sostinės gatvėmis gegužės 9-osios proga, kitaip tariant, antrosios sovietų okupacijos proga, ir taip pašlovinti okupacine sovietinę Raudonąją armiją, dar ilgus metus naikinusiai ir trėmusiai lietuvių tautą.

I ši kontekstą labai darnaiai išsirašo ir Vilniaus miesto Tarybos bei mero keliaklupsčiavimas prieš komunistinio režimo valdomą Kiniją, kai vilniečiams neleidžiama išteigtį Kinijos okupuoto Tibeto vardo skverą, mat tikimasi ekonominės Kinijos pagalbos.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajunga, vienijanti Lietuvos partizanus, politinius kalinius ir tremtinius, kreipiasi į didžiausią Lietuvos miestų Tarybas ir jų vadovus, reikalaudama nepamiršti Nepriklausomos Lietuvos Laisvės idealų ir labai nuoširdžiai susirūpinti savo valstybiniu mąstymu, kad nebūtų tarnaujama sveitimių valstybių ideologijoms ir nebūtų ižeidinėjami savo pačių valstybės piliečių jausmai ir interesai.

Tautos istorinės atminties atšvaitai

Gyvoji Tautos istorija

Šalies miestuose ir rajonuose vyksta buvusių partizanų, politinių kalinių ir tremtinų (toliau PKT) metiniai ataskaitiniai susirinkimai. Ši mūsų visuomenės dalis ypatinga netik dalyvavimui Laisvės kovose ir pasipriešinimu genocido politikai, netik negailestingai žiauria GULAGo patirtimi, ne tik Sibiro tremties išgyvenimais. PKT ir visa tai, ką jie patyrė – gyvoji 20 amžiaus Tautos istorija su ryškia nepiktybine spraga. Rašinio tema neaprėpė lietuvių išeivijos, ne savo valia pasklidusios po visą Vakarų pasaulį, skaudžios partities. Gyvoji Tautos istorija kalba pati už save. Jos nereikia dirbtinai aukštinti, tačiau prisiminti, paminėti jos istorinius tamsius ir viltį palaišančius ižykius gyvybiškai būtina.

Jonavos rajone tebegyvena daugiau nei tūkstantis okupacinių sovietų valdžios represuotų žmonių. Jie visi jau garbingo amžiaus, todėl visuomenės ekonomikos veikloje bei šalies pilietiniame ir kultūriname gyvenime dalyvauja pagal išgales ir sveikatos būklę. Dalis šių piliečių susibūrė į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos Jonavos filialą. Jiems vadovauja buvusi tremtinė Veronika Gabužienė.

Jonavos savivaldybės parama buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniam

Balandžio 24 d. Jonavos krašto muziejaus patalpose susirinkusiems bendro likimo tautiečiams Veronika perskaitė išsamų pranešimą apie filialo veiklą ir problemas.

Per ataskaitinį laikotarpį LPKTS Jonavos filialo bendruomenės veiklą finansiskai parėmė ir moraliai palaike rajono meras B.Liutkus, rajono savivaldybės administracijos direktorius R.Oauskas, AB „Achema“ generalinis direktorius J.Sirvydis ir kiti verslo bei kultūros žmonės. Savivaldybės pareigūnai ir tarybos nariai pagal išgales dalyvauja buvusių politinių kalinių ir tremtinų viešuose renginiuose. Šis dėmesys aukštai vertinamas. Reikia atminti, kad filialo narių gretos žymiai sparčiau rečėja, negu kitose visuomeninėse organizacijose.

Minėtoji savivaldybė ir AB „Jonavos autobusai“ vadovas E.Mulokas suteikė galimybę jonaviškiams buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams nuvykti į tradicinį buvusių Laisvės gynėjų, politinių kalinių ir tremtinų saskrydį „Su Lietuva širdy“, kasmet rengiamą vaizdinėjame Ariogalo slėnyje. Neteko girdėti, kad kurioje nors iš sovietų priklausomybės ar įtakos išsivadavusioje šalyje būtų rengiami panašūs kasmetiniai saskrydžiai.

Rūpinamasi paminklų išsaugojimu

Jonaviečiai, kaip ir visoje Lietuvoje, renka aukas Partizanų Motinos paminklui. „Baltijos kelio“ 20-mečio pamainėjimas vyko pačiame Baltijos kelioje prie jonaviečių pastatyto atmimino kryžiaus, moksleivai aktyviai dalyvavo konkurse „Ką žinai apie Lietuvos kariuomenę“. Pranešėja išreiškė viltį, kad savivaldybei remiant bus restauruojami koplytstulpis, pastatytas partizano Balandžio žūties vietoje, Bazilionų kaime, Markutiškių kaimo kryžius, skirtas negrūžusiems iš lagerių ir Sibiro tremties, ir kryžius, primenantis 1941 m. birželio 22 d. raudonarmiečių nužudytus kunigus: Skarulų parapijos kleboną Pranciškų Vaitkevičių, Veprių parapijos kleboną Boleslovą Vėgėlę ir Vilniaus krašto kunigą Zigmą Stankevičių. Bolševizmo aukos palaidotos Skarulų bažnyčios šventoriuje. Jau pasirūpinta koplytstulpio paskutiniams žuvusiems partizanams Vanagiškių kaime bei sušaudytiems Bučiūnų kaimo vyrams atminti restauravimui, taip pat kryžiumi prie partizanų bunkerio Vaiciukų miške.

Vaisingas bendradarbiaivimas su mokykla

Pranešėja pasidžiaugė vaisinga draugyste su Jonavos mokyklu bendruomenėmis. Lietavos vidurinės mokyklos istorijos mokytoja V.Montvilienė geba moksleivius paskatinti domėtis Laisvės kovų istorija, tvarkytis žuvusiųjų kapus ir aplinką, dalyvauoti žygiuose ir kituose atminimo renginiuose. Noriai dalyvauja Senamiesčio gimnazijos ir R.Samulevičiaus mokyklos auklėtiniai. Moksleiviai

gausiai dalyvauja valstybinių švenčių – Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios reginiuose.

LPKTS Jonavos filialo pirmininkė V. Gabužienė išreiškė apgailestavimą ir nusistebėjimą, kad iš tūkstantčio Jonavos gyvenančių buvusių politinių kalinių ir tremtinų šiemis metams „Tremtinė“ prenumeruoja tik 34 šeimos, taigi gal kiek daugiau nei šimtas skaitytojų. „Šiame savaitraštyje visada rasite reikalingos, įdomios ir teisingos informacijos“, – agitavo V. Gabužienė. Pirmininkė paminėjo, kad iš ją patarimo kreipiasi ne tik buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, bet ir nukentėjusieji dėl sovietų invazijos į Afganistaną, taip pat Černobylio atominės elektrinės katastrofos aukos. Pirmininkė stengiasi padėti kiekvienam interesantui, paaškina, kur ir kaip spręsti rūpimus klausimus.

Daina palaikė lietuviybę GULAGe ir tremtyje

V. Gabužienė pasidžiaugė, kad aktyviausis filialo nariai, susibūrę į chorą „Viltis“, dalyvauja dainų šventėse „Leiskit į Tévynę“, chorų festivaliuose Jonavos, Ariogaloje ir beveik visuose Jonavos kultūros centro šventiniuose renginiuose.

„Daina visada lydėjo lietuvių ir skausmė, ir varge, ir džiaugsme. Daina padėjo nugalėti Sibiro kančias ir sunkumus, padėjo išsaugoti lietuviybę. Dabar daina mums teikia stiprybę ir neleidžia pasenti. (...) Taigi apmąstę savo laikinumą, būkime vieningi, girdékime ir supraskime vienas kitą. Linkiu visiems sveikatos, stiprybės, kantrybės, išminties ir Dievo palaimos,“ – ataskaitinių pranešimų užbaigė V. Gabužienė.

Jonavos buvusių politinių kalinių ir tremtinų choras „Viltis“, vadovaujamas Violetos Michelkevičienės, surengė neilgą, bet labai įspūdingą, susirinkusį šiltai sutiktą koncertą. Buvusių politinių kalinių ir tremtinų kultūrinė veikla padodė, kad ši pilietinės visuomenės dalis gali labai vaisingai darbuotis tautinės kultūros ir pilietinės savimonės ugdymo srityje, ypač, kai vieitos savivaldybė kryptingas idėjas ir darbus remia bei palaiko.

Edmundas SIMANAITIS

Arūno Valinsko kultūros stoka jaudina ir visuomenę, ir politikus

Praėjusį penktadienį vieno iš valdančiosios koalicijos Tautos prisikėlimo frakcijos lyderių Arūno Valinsko akibrokštą, mestelėtas Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės adresu, ne tik sukelė visuomenės ir politikų pasipiktinimą, bet sudavė skaudū smūgi kraujujančiam Seimo prestižui, dar labiau pablogino Lietuvos politinės kultūros lygi, svarbiausia – susilpnino ir taip ne kokias valdančiosios koalicijos ir Ministro pirmininko A. Kubiliaus Vyriausybės pozicijas.

Viskas prasidėjo nuo to, kad A. Va-

linskui ir jo bendražygiamas žūtbūt prisireikė pakeistis visai neblogai dirbantį savo pačių deleguotą kultūros ministru Remigijų Vilkaitį. Priežascių A. Valinskas nedetalizuoją. Galima tik spėti, kad R. Vilkaitis nevykdė „pokštininkų“ partijos pageidavimą, nederina su jais savo sprendimų. O „pokštininkai“, gave pavojingą žaislą į rankas – valdžią (ministro postą) pokštanti nebenori. Jie nori valdžios, tai yra ministro portfelio. Jo prisireikė ne bet kam, o pačiam A. Valinskui. Kai apie tai tapo žinoma, iš prezidentūros išgirdome D.Grybauskaitės

nuomonę, kad jis į šią kandidatūrą žiūrinti nepalankiai, kad ministrui turėtų būti žmogus, turintis ne tik jį deleguojančios partijos, bet ir visuomenės pasitikėjimą. Seime spaudos konferencijos metu šią Prezidentės poziciją A. Valinskas beregint išvadino „ižeistos bobos pozicija“.

Taip paniekino šalies Prezidentę ižeidė daugelio Lietuvos žmonių pilietinius jausmus. Nors manoma, kad A. Valinskui tokis elgesys néra svetimas – mat atėjės į politiką iš popkulūros ir vulgarių televizinių šou pasauilio, jis niekada nepasižymėjo aukšta

politine kultūra, bet tokio akibrokštoto iš jo nesitikėjo niekas. Visą savaitgalį komentuodamas savo pasiskymą, jis šmaikščiai posakiai tik dar labiau aštrino padėti. Ne ką geriau buvo ir jam atsiprašius – atsiprašymas labiau panešėjo į ižeidimo patvirtinimą. Savaitės pradžioje A. Valinsko pasiskymai, kurį niekas nepatvirtino, esą D.Grybauskaitė reikalauja koaliciją stiprinti „tvarkiečių“ balsais, irodė, kad šis politikas pasiryžęs stoti į atvirą ir ilgalaikę konfrontaciją su šalies Prezidente.

(keliamo į 4 psl.)

(atkelta iš 1 psl.)

Už tai vieningai ir slaptai to klando yra nekenčiamas.

– Jūs patys pripažištate, kad „žmogiškaja prasme prokurorai ir teisėjai atspindi ne ypatingą neklustumumo ir patikimumo atranką, o bendrą vidutinį visuomenės sąmoningumo ir sążiningumo lygi“.

– Su šiuo teiginiu nevisiškai sutinku, nes visuomenė yra arčiau tiesos. Prokuratora ir visa kita teisinė publiką yra daug arčiau posovietinio mąstymo. Visa esmė ir bėda yra ta, kad neturėjome liustracijos, nauji kadrai persiémė senųjų mąstytės ir teisinė bazė bei požūrius išliko tokis pat, kaip ir sovietiniai laikais. Kaip žmonės buvo teisiami anais laikais, taip iš esmės pagal tuos pačius kriterijus teisiai bei vertinami dabar.

Stibynas kelia galvas

– Tai, apie ką kalbate, yra pakankamai kraupu...

– ...Kraupu gal ir nėra, bet yra skandalina ir skaudu. Juk ar gali buvęs budelis teisti aušą? Tie teisininkai, kuriuos įvardijome, nėra budeliai tiešiogine to žodžio prasme, bet yra buvusių budelių idėjinai parankiniai. O apie tokius dalykus kaip jų istorinė savimonė net netenka kalbėti. Manau, viduje daugelis mūsų teisėjų ir prokurorų yra nusiteikę prostriškai.

– Ką reikėtų daryti, kad ši padėtis keistųsi?

– Turi būti sukurta atskira struktūra, joje dirbtų teisėjai ir prokurorai, galintys tirti specifines bylas, kurių šiaip jau nėra labai daug. Reikėtų rasti žmonių, turinčių tvirtą stuburą, sążiningą mąstymą ir istorinę savimonę. Teiktų vilčių, jeigu tai būtų jauni žmonės. Ziniasklaida, nors ir vėluodama, galėtų bei privalėtų taip pat išilieti į šį šventimo procesą.

– Šviečiamaja veikla būtų galima užsiimti, tačiau Lietuvos ypatingasis archyvas (LYA), kuriame saugomas pasipriešinimo bylos, kuo toliau, tuo labiau užveriamas nuo visuomenės. Nežinia kodėl patys slepame svetimos valstybės baudžiamųjų struktūrų paslaptis.

– Taip jau, deja, yra. Pödvidešimties nepriklausomybės metų stibynas pajuto, kad liktis nebaudžiamas. Kurį laiką jie tūnojo tyliai, bet dabar išlindo bei kursto nuotaikas, persimetančias ir į teisėsaugą, valdžios įstaigas. Būna ir netikėtum - antai pasirodo idėjinis stribas esas signataras, kurį laikei jei ne draugu, tai bent jau bendražygį, Sąjūdžio išrinktu - turiu omenyje Jurgi Jurgeļi.

Taip ir dėl to LYA. Nors ten nieko per daug nėra išlikę, tik fragmentai, vis tiek archyvas yra atitvertas nuo vi-

Disidentai prieš betoninę sistemą

suomenės, beveik uždarytas tyrimams. Leidžiama pasižiūrėti tik tai, kas liečia tame patį. Ilustracija neįvykdinta, todėl ir nėra kriterijus, kas galima, o kas ne. Tada ir prasidėda tokia savotiška savivalė, kai lengviau yra uždrausti nei leisti.

– Memorandumą pasirašiusieji reikalauja pradėti iki teisminius tyrimus buvusiems aukščiaus KGB vadovams. Ar manote, kad tokie dalykai, kaip teisinis šių asmenų ivertinimas, – galimi?

– Jeigu padėtis liks tokia, kokia yra dabar, nieko neįvyks. Jeigu „savi“ tvarkysis, bus fiasco, bet jeigu būtų sukurta atskiras padalinys prokuratūroje ir kitur, reikalai galbūt pajudėtų. Atvirai kalbant, nelabai tuo tikiu.

Priminčiau, kad niekas KGB vadovų nebenori teisti. Juos ir jų „darbus“ tiesiog reikia įvardyti. Juos teis istorija, ir šis apokaliptinis nuospredis bus galutinis ir nesunkūdžiamas. Nenorėčiau atsidurti jų vietoje.

– Daug dalykų, apie kuriuos kalbate, priklauso nuo esamos politinės valdžios. Dabartinė valdžia teoriškai lyg ir būtų palanki Jūsų nuostatų žmonėms, Jūsų keliomoms problemoms...

– Suprantu, kur sukate. Esu buvęs dvi Seimo kadencijas pozicijoje ir dvi opozicijoje. Kai eisdavome į valdžią, būdavome nusiteikę ką nors ryžtingo nuveikti... Tačiau vėliau, jau esant valdžioje, šis nusiteikimas tarsi išgaruodavo. Tie reikalai yra klampūs, į juos įsivėlus reikia daug energijos, daug sąnaudų. Galiausiai neaišku, ar laimėsi, be to, politinių balų palūkanos būsimiems rinkimams – visai menkos. Tada tiesiog pasilengvinamas gyvenimas, ir mūsiškių ryžto nebelieka. Kai kuriai atvejais net kairieji – ar iš baimės būti apkaltinti, ar dar dėl galai žino ko – padaro daugiau negu mūsiškių, dešinieji. Tokia yra situacija. Tas pats yra teismuose, tas pats ir kariuomenėje, kur reikia daug personalinių pertvarkymų, bet beveik nieko nedarama, nes nenorima „turėti problemą“ – yra toks madingas ir nuvalkiotas posakis.

Kairieji dažnai nebijo rizikos, nebijo galimo triukšmo, jie veikia, doro energingai, keičia sau naudingai, ypač kai tai liečia kadrus ir etatus (...kadrų lemia viską). O mūsų puosejė klampu, nėra nuoseklų ir atkaklių kovotojų. Jeigu iš sauvelės dinozaurų, tokų kaip pasirašiusieji, kas nors pasigirsta, reaguoja vangiai arba išvis nereaguoja. Iš Gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro, kuris turėtų padėti aiškinantis situacijas, ku-

rias paviešinome, šiokios tokių paramos sulaukiama.

Bet simptomika, kad buvusi centro vadovė nuėjo pas liberalus. Tos perdėm liberalios (išvertus – palaidos) nuotaikos ir pakerta patriotines idėjas.

– Kur pažvelgsi – kad ir į nacionalinio saugumo reikalus – visur mėginama problema „numuiliinti“, jeigu galima taip sakyti.

– Net labai galima.

– Skaitant Jūsų pateiktą medžiagą kyla KGB dokumentų patikimumo ar nepatikimumo problema.

– Taip, vienas ižūliausius dalykų, kai NKVD ar KGB dokumentai priimami už gryną pinigą. Tai yra apsimetama, kad tai grynas pinigas, nors puikiai žinoma, kas ir kaip yra iš tiesų. Negi nežinoma, kaip buvo rašomi protokolai? Raskite nors vieną tardymo protokolą, kuriame būtų parašyta, kad tardomasis buvo mušamas ar jam ištisas paras neleidžiamą miegoti. Nerasite. O žmonės net rusų kalbos nemokėjo ir buvo verčiami pasirašyti po vadinausiais dokumentais.

Visa tai teismuose pateikiama kaip rimtas įrodymas, neatsižvelgiama į kontekstą. Ir tai daroma sąmoningai ižūliai, ne iš kokio nors naiumovo – „duokite gilzes, duokite šovinius...“, kaip sako Algirdas Endriukaitis, tarsi visa tai būtų vykė vakar.

Cia ir išaiškėja kaip ant delno jų slaptas, bet jau nebešlepiamas politinis vektorius. Apskritai apie teisinę situaciją, jeigu trumpai – stengiamasi visiškai nieko nedaryti, o jei priverčiama ką nors daryti, tai daroma atbulomis rankomis, o kai jau visai nebėra kur dėtis, tada ižungiamas sabotažas ir kamuflażas. Rezultatas – nepatikės – nė vienas stribas nėra praleidęs kalėjime nė vienos paros...

Etu iš jaunesnės kartos, kuriai neteko priešintis ginklu, kurios ginklai buvo rašomosios masinėlės. Tačiau negaliu likti nuošalyje, kai matau, kad visą šitą pelkę, visus šiuos reikalus judina keli, anot stribų žargono, „nedasauti“, tokie kaip A. Endriukaitis, iš kurių sistemingai, klastingai bei pagiežingai šai pomasi. Net politinių kalinių organizacijos, matyt, jau nusenusios ir pavargusios – kas visai nenuostabu – jau yra nuleidusios rankas.

Taigi vienoje barikadų pusėje – keletas vis dar nerimstančiųjų, negalinčių „palikti sužeistųjų kovos lauke“, keletas moralinių modžahedų, jaučiančių atsakomybę už žuvusių kovos draugų garbę, o kitoje – betoninė sistema.

– Tad valstybė vargu ar „pasieks istorinę ir teisinę brandą“, apie kurios trūkumą kalbate, jeigu ir toliau viskas vyks taip, kaip vykė.

– O ko norėti? Tiesiog tų, kurie gali vadintis tauta, yra ir buvo mažiau, gal ketvirtis. Likusieji, dauguma, viena ar kita forma kolaboravo – vieni tiesiogiai, dauguma – „neakivaizdiniu būdu“, tiesiog norėjo ir sugebėjo prisitaikyti. Beje, nesenai jaunas istorikas atskleidė, kad savo elgesio modeliu pokario Lietuvoje taupo Vinco Mykolaičio-Putino laikysena, savo išsakas pasyvus kolaboravimas, saugant savo dvasinį komfortą. Išsaugoti nepavyko, viskas baigėsi kūrybiniu bergždumu ir pilietine nebūtini – slėpynės „altruju šešėlyje“ baigėsi liūdnai...

Tad tų, kuriems dėl šito netiesos triumfo nei šilta, nei šalta – dauguma. Tam tikra prasme situacija yra objektivu, ji rodo mūsų krašto moralinę būklę, ideologinį ir politinį žemėlapį. Turime suvokti ir stoiskai vertinti situaciją – tauta turi per mažai jėgos – politinės, administracinės ir visokios kitokios. Moralinės – svarbiausia...

Pažiūrėkite, kokios parodos vyksta Maironio literatūros muziejuje – „Petras Cvirkas – evangelinio grožio dainius“ – ar panašiai. O Cvirkas Petras yra paprasčiausias niekšas, savo valia, niekieno neprasytas, per pagirias NKVD iškundęs draugą – raštu, beje... Ir tik po to rašytojas, bet apie tai toje parodoje – nė žodžio. Tokie tad cukriniai avinėliai. Dabar literatūroje ir ne tik vyksta tyli – ką čia tyl, jeigu ne vieša – Baltušio, Petkevičiaus ir kompanijos reabilitacija. Matyt, greitai ateis eilė ir Gudaičių-Guzevičiui. Tokios tad rytdienos orų prognozės – Lietuvos link ir vėl slenkia juodi debesys, naktimis šals, dienomis taip pat...

Kalbėjosi Rimantas VARNAUSKAS

(„Lietuvos žinios“ Nr. 87 (12616), 2010 m. balandžio 19 d.)

* * *

„Tremtinio“ redakcijos prierašas:

2001 m. spalio 4 d. „Tremtinje“ Nr. 37 (467) publikavome LPKTS valdybos pareiškimą, kuriuo buvo piktinamasi tuometinės Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktorių Dalios Kuodytės pokario metų rezistentų veiklos vertinimu. Pareiškime cituojami D. Kuodytės žodžiai: „Tie žmonės nedavė jokios naudos ir jie... tapo visiškai niekuo, nurašyta preke“.

Tuomet LPKTS valdyba abejojo, „ar turi teisę žmogus, taip vertinant Lietuvos partizanų pasipriešinimo veiklą, vadovauti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centru“.

Sveikiname

80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį Tauro apygardos Žalgirio rinktinės partizaną, Norilsko lagerio sukilimo dalyvį, garbės šaulį **JURGILĄ**.

Patys gražiausiai jaunystės metai buvo įkalinti lageriuose, tačiau okupacijos negandos stiprios dvasios nepalaužė. Linkime stiprios sveikatos, neišsenkančios energijos, Dievo palaimos. Tegul rytojaus diena dovanoja Jums džiaugsmo, te nepavargsta Jūsų rankos ir širdis. Tegul bégantys metai Jums atneša geros nuotaikos ir laimės valandų.

LPKTS Šakių filialas, Šakių šaulių kuopa

Arūno Valinsko kultūros stoka jaudina ir visuomenę, ir politikus

(atkelta iš 3 psl.)

Tai, kad jam né kiek nerūpi valdančiosios koalicijos reikali ir kad jis jos atžvilgiu elgiasi išdavikiškai, jrodo ir faktas, kad įžeinidamas D. Grybauskaitę jis tyčiojosi ir iš Ministero pirmininko, aiškindamas esą jo reitingai tokie žemi, kad Prezidentė turėtų greičiau reikšti nepasitikėjimą A. Kubiliui, o ne jam.

Ministras pirmininkas A. Kubilius antradienį A. Valinsko elgesį įvertino kaip „neišmintingą ir neatsakinčią“. Tačiau jis nesistebi, kad viešai vis dažniau skamba panaušus pareiškimai ir tokia kultūra užima vis daugiau erdvęs: „Tai yra „Kakadu“ (LNK laida) stiliaus įsigalėjimas viešojoje erdvėje“.

Visa ši situacija labai palanki opozicijai. Ypač išradinėjana naudoja socialdemokratai, kurių reitingai pastaruojamų metu – aukščiausii. Jie pastoviai bando įteigtis visuomenei ir Prezidente, kad dabartinė valdančioji koalicija nėra pajęgi dirbti, priiminėti sprendimus, įstatymus ir siekia pirmalaičių Seimo rinkimų.

Ingrida VĘGELYTĖ

2010 m. balandžio 30 d.

Partizanų Motinos

Agota Juodienė

Agota Pyplytė-Juodienė buvo viena iš partizanų Motinų Prienų krašte. Kaimynų ir amžininkų pasakojimu, ji didžiausiai sūnumis, kad pasirinko partizano kelią, patiems padėjo. Kartu su sūnumis kariovo jos brolių Pyplių vaikai, tarp jų ir Kazimieras Pyplys-Mažytis, Tauro apygardos kuopos vadas, štabo pareigūnas, BDPS Prezidiumo įgaliotinis užsienyje. Motiejaus brolio Prano Juodžio žmona Pranė Lapinskaitė giminės kariavosi su Darsūniškio partizanu, būrio vadu Alfonsu Aliukevičiumi-Saulė ir partizanu Antanu Lapinsku, žuvusiu 1945 metų vasario 16 dieną, kai miestelyje norėjo iškelti Trispalvę. Tokie giminystės ryšiai padėjo vyrams ryžtingiai išsilieti į Laisvės kovočtojų gretas.

Agota gimė 1904 metais Kėbliškių k., Pakuonio valsčiuje (dabar – Prienų rajonas). Jiedu su vyru Motiejumi (1893–1953) gyveno vargingai, teturėjo 1,5 hektaro žemės. Žmona – aukšta, tvirta, atviria. Visi Pyplių giminės vyrai buvo aukštataugiai. Gi Agotos vyras – vidutinio ūgio. Seimoje, kaip ir gyvenime, viskas éjo savo vaga: Vytautas ir Juozas išaugo dvimetrinių vyrai, kiti – smulkesni, jaunėlis Jonas – visai smulkaus sudėjimo. Nors Agota ištakėjo labai jauja ir už daug vyresnio vyro, tačiau ji šeimoje buvo vadina moji šeimos galva. Motiejus kiek prisdurdavo iš kaimo seniūno veiklos.

Taip jau likimas lémé, kad giminėje gimdavo tik berniukai. Šeši Juodžių sūnūs ieškojo savo gyvenimo kelio. Vytautas ir Algirdas baigė Alytaus žemės ūkio mokyklą ir dirbo Marvos bei Ringaudų dvaruose ūkvedžiais, Albinas ir Jonas mokėsi Daukšiagirio septynmetėje mokykloje. Motina buvo suplanavusi leisti juos į gimnaziją. Deja, 1945 metais per pamokas į klasę jėjo kareivai jaunuolių suimti, tačiau draugams padedant, pavyko nuslėpti tikrasių pardaves ir pasitraukti. Tada broliai: Motiejus, Algirdas ir Vytautas, jau buvo Birutės rinktinės būryje.

Partizanavo ne tik vaikai, bet ir tévai. Agota ir Motiejus vykdė sūnų pavedimus, dažnai lankési būriuose. Sunku pasakyti, ar šie žmonės buvo

priéme partizanų priesaiką, tačiau slapyvardžius turėjo: Motina ir Tėvas. Ir jei iš pradžių tévas priekaištavo, kad visi vaikai, net nepilnamečiai, veržesi į būrij, Motina vaikų apsisprendimui pritarė. Ir jų žūtį priimdavo didvyriškai...

Archyvuose išlikę dokumentai byloja, kad partizanai broliai Juodžiai buvo negailėsti tik savo priešui, nekariavo su išdavikų tévais, žmonomis, vaikais ir giminėmis. 1946 metų gruodžio 21 die-

Agota Juodienė (antra iš kairės). Nuotrauka iš Kauno tremties ir rezistencijos muziejaus fondų

nos raporte Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės ūkio skyriui Vytautas Juodis-Šarūnas pranešė, kad gruodžio 20 dieną apsilankė pas Pakuonio stribą Justiną Oleką, gyvenusį Aštuonėlio kaimę. Stribas laikė iš ūkininkų nusavintus gyvulius. Partizanai daliję konfiskavo, tačiau šeimos nelietė, net gyvulių jiems paliko. Stribas motina apsiverkė iš susijaudinimo, pažadėjo prikalbinti sūnų apleisti tarnybą. 1947 metų sausio 29 dieną ketvirtosios kuopos vadui V. Juodis-Šarūnas Geležinio Vilko rinktinės vadui pranešė, kad dėl rinkimų apylinkėse dislokuota daug NKVD kareivių. Susiekié su vienu Pakuonio milicininku ir gavo pažadą dėl žinių apie žinomus seklius ir informatorius. Šarūnas pažadėjo rinktinei gauti popiearius ir tušo rotatoriu.

Norédamas palaikyti drausmę, 1947 metų vasario 7 dieną Šarūnas savo kuopos 1 būrio vadui nurodė įsakyti veikiantiems ir pasyviems partizanams, rysininkams, remėjams raginti žmones neiti balsuoti, o jei tai neišvengiamai, išbraukti biuleteniuose okupanto nurodytas kandidatūras ir išrašyti kitas pardaves:

Pupū Dédé, Liudas Gira, Salomėja Néris, Irskė, Mauškė ar panašias. 1947 metų gegužės 3 dienos įsakymu Šarūnas nurodė, kad saugumas paleido elgetas – rusų tautybės žmones, šnipinėjančius ir sekancius partizanus. Taip pat praše aiskinti bežemiams, mažažemiams ir naujakuriams, kad už žemės émimajie nebus baudžiami, tačiau neturi kenkti partizanams ir taurauti bolševikams. 1947 metų birželio 4 dienos įsakymu Šarūnas perspėjo, kad kovojojai nevaikščiotų be reikalo, negertų alkoholio, o partizanų maisto rinkėjai turi turėti įgaliojimus.

1946 metų gruodžio 2 dieną Tauro apygardos vado įsakymu Geležinio Vilko rinktinės 5 kuopos vadas Merkys ir 4 kuopos vadas Šarūnas buvo apdovanoti juostelėmis „Už uolūmą“ ir „Už drąsa“. 1947 metų vasario 25 dieną rinktinės vadas Algirdas Varkala-Daumantas už parvydingą ir sumanu vadovavimą kuopai pateikė padéką 5 kuopos vadui Merkui.

1945 metais Piliuonos kaimė (dabar – Kauno rajonas) pirmasis iš sūnų žuvo Motiejus-Zukis, gimęs 1922 metais, Birutės rinktinės partizanas. Jau 1990 metais artimieji surado jo palaikus tarp keturių žuvusiųjų, visus perlaidoję Jonučių kapinėse.

Vytautas-Šarūnas, gimęs 1924 metais, nuo 1945 metų Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės Gedimino kuopos būrio, vėliau Geležinio Vilko rinktinės 6 ir 4 kuopos vadai, ir Algirdas-Vermahtas, Merkys, gimęs 1925 metais, nuo 1945 metų partizanų būrio, nuo 1946 metų – Geležinio Vilko rinktinės, vėliau – šios rinktinės 5 kuopos vadai, žuvo 1947 metų liepos 17 dieną su dar penkiais partizanais. Kareivai ir stribai aptiko jų slėptuvę. Partizanų kūnus niekino Priešnuose, liudininkų tvirtinimu, vėliau jmetė į Nemuną.

Juozas-Ungurys, gimęs 1927 metais, Geležinio Vilko rinktinės 5 kuopos 2 būrio vadai, kuopos vadu tapo po brolį Algirdo-Merkio žūties. Pastarasis 1949 metais kartu su partizanu Sakadolskiu žuvo Rokų Kelmynės kaimė. Iš-

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga rengiasi pastatyti Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą Kauno buvusiose senosiose kapinėse.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, norim paaukoti sumą pervesdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos DnB NORD banko sąskaitą Nr. LT864010042501566754. AB DnB NORD bankas, Kauno skyrius, banko kodas AGBLLT2XXXX, SWIFT kodas, adresas: Laisvės al. 86, LT-44250 Kaunas.

Dékojame paaukojusiems:

Danutei Liucijai Bernotienei – 100 litų,
Emilijai Lekštienei – 50 litų,
Vaclavai Rusteikienei – 50 litų,
Algirdui Čepėnui – 250 litų,
Halinai Bagdonas – 125 litus,
Reginai Lencevičienei – 100 litų,
Palmyrai Gestautienei – 100 litų.

LPKT pirmininkas Antanas Lukša

duotas, kai éjo į susitikimą su Dubravos durpyno vedėju. Kūnas niekintas Aukštojoje Panemunėje, kur užkastas – nežinoma. Tauro apygardos vado Žvejo 1946 metų gruodžio 2 dienos įsakymu už narsumą kautynėse ir atkakliai kovą su okupantu Merkys apdovanotas juoste „Už narsumą“.

Albinas Juodis-Šurmas, gimęs 1929 metais, buvo suimtas 1945 metų pradžioje už ryšius su partizanais ir be teismo išvežtas į lagerius. Ten sužinojo, kad nepilnamečių kalinimas net ir pagal sovietų įstatymus buvo netoleruotinas, tad draugų pamokytas, pradėjo rašyti skundus į įvairias institucijas. Paleido jau nuolį apie 1947 metus. Grįžęs į tėviškę sužinojo, kad tėvelis lageryje, Motina slapstėsi pas partizanus, visi broliai – miške, Motiejus, Vytautas ir Algirdas žuvę. Albinas suprato, kad ir jam reikia pasirinkti partizano dalią – išėjo pas Birutės rinktinės partizanus. Žuvo 1950 metų sausį Rokų kaimo Stasiulevičių sodyboje, kai bandė pasitraukti iš bunkerio, kurio kareivai taip ir neaptiko. Slėptuvė buvo prie namo sienos, po rožių krūmu. Kūnas niekintas Panemunėje, užkasimoveta nežinoma. Sodybos šeimininkus išvežė į Sibirą.

Geležinio Vilko rinktinės kovotojas Jonas-Diedas, gimęs 1931 metais, su draugu žuvo 1950 metų sausį, praėjus dviejoms dienoms po Albino žūties Margininkų kaimė, Prienų rajone. Kūnas niekintas Panemunės aikštėje. Saikoma, kad Motina jaunelė iš aikštės slapčia pasiėmė ir palaidojo Margininkų kapinėse.

Tévas Motiejus Juodis 1946 metais buvo nuteistas ir įkalintas lageryje Krasnojarsko krašte. Motina Agota tada jau slapstėsi. Lageryje Motiejus buvo paralyžiuotas, 1953 metais parvežtas į Lie-

tuvą. Apsigyveno pas brolių Praną. Mirė tais pačiais metais, palaidotas brolio šeimos kape.

Net ir po sūnų žūties Motina nepalūžo. Kai žuvo sūnus Albinas, ji nuvyko į tuščią Stasiulevičių sodybą Rokų kaimė ir parvezė iš ten bunkeryje likusius ginklus bei dokumentus.

Ilgus metus Agota Juodienė slapstėsi pas seserį Vaznienę Naujų Vingių kaimė, pas broli Kazį Pyplį Kėbliškėse, eidavo per svetimus žmonės. Slapstėsi ir po paskutinio sūnaus Jono-Diedo žūties, sulaukė iš lagerio neigalaus vyro, tačiau slaugyti jo negalėjo. Slapta kartais ateidavo pas Praną Juodį, nes jos stribai vis dar ieškojo. Po kurio laiko jai pasisekė įsikurti Prienų senelių ir invalidų namuose. Mirė 1958 metais, tikėtina, kad palaidota senosiose Prienų kapinėse, klipatų laidojimo vietoje. Kai kas iš savųjų prisimena pasakojimą, kad Motina į kapines nuvežė rogutėmis, kapo nepažymėjo...

Pranas Juodis turėjo daug partizanų nuotraukų, kuriose tarp kovotojų buvo ir Agota Juodienė. Bijodamas represijų sudėjo nuotraukas į butelį ir užkasė. Deja, kai po daugelio metų iškasė, rado tik sulipusį gniūžulį popieriaus...

Prano Juodžių sūnus, žuvusį partizanų Juodžių pusbrolius miškininkas Antanas, gimęs 1941 metais, sau go savo giminės istoriją. Jis renka medžiągą apie rezistencijos laikotarpi, prisideda prie partizanų Juodžių ir jų tėvų atminimo įamžinimo, yra sukūrės Juodžių giminės genealoginių medžių. Deja, giminės medžio šakos po Agotos ir Motiejaus pavardėmis nukirstos: nė vienas iš šešių sūnų dar nebuvó vedęs, tad po jų žūties palikuonų néra...

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Prieš 65 metus Gasčiūnų kaime...

Alfonas Ancionis pabėgo iš sovietinės kariuomenės ir slapstėsi Joniškio rajone, Gasčiūnuose. Buvo susektas, areštuotas ir atvestas klebonijon, kur gyveno jo jauna be silaukianti žmona. Ji trumparam įėjo į trobą. Kieme kažkas pykstelėjo. Niekas nematė, ar bandė Ancionis bėgti, bet taip 1945 m. balandžio 9 d. prietemoj kieme jį nušovė. Be teismo, be nuosprendžio. Ancionienė tardydami mušė.

Jonas ir Juozas Gabriai bei pašvitinėtis Varkalis buvo areštuoti, bet partizanai, juos varant, „atmušę“ nuo stribų. Vyrai nujautė, kad priešas nedovanos, kad pavojus tyko kiekvieną minutę.

1945 m. balandžio vidurių iš Mečislovo Vainausko kluoną Gasčiūnų k., Joniškio r., susirinko jauni aplinkinių kaimų vyrai, gavę šaukimus į okupacинę kariuomenę, bet nepaklusę. Dalis iš jų jau buvo pasirinkę partizano kelią, kiti nutarė stoti į būrį, vadovaujamą Mečislovo Vainausko, jau sutelkusio apie 40 vyrų.

Jie turėjo aptarti daug daikų. Stribų būriai darėsi vis gausesni, išdavikų skaičius, kad ir nežymiai, bet didėjo. Naktys trumpėjo. Tad kur slapstytis: namuose ar patraukti į Lygumų apylinkių miškus... Ginkluotis, ar būti beginkliais... Vyrus siejo giminystę, pažintys, dauguma iš jų gavę šaukimus į sovietinės kariuomenės frontą. Tai ir privertė slapstytis, paliki šeimas bei namus, galiausiai – apsispręsti priešintis, kovoti už teisę gyventi laisviems.

Naktį praleidę kartu Vainausko kluone, dieną dalis iš jų, gal nuoautos vedami, išejo namo. Apie 20 vyrų liko.

1945 m. balandžio 18 d. rytau nuo Joniškio pusės atvažavo du sunkvežimiai kareivų, apsupo Vainauskų klojimą ir ėmė šaudyti iš kulkosvaidžių ir šautuvų. Vyrai, teturėjė kelis ginklus, pradėjo gintis. Manoma, kad buvo nukauti ar sužeisti keli kareivai. Tada užpuolikai pradėjo šaudyti padegamosiomis kulkomis. Netrukus klojimas užsiliepsnojo. Nebeturredami kitos išeities, apsuptieji pro pastato langelius pradėjo šokinėti. Keli išbėgo pro duris pakeltomis rankomis, tačiau juos visus pasitiko priešo kulkos.

Kai klojimas baigė degti ir nutilo paskutiniai šūviai, laukė gulėjo vien nužudytieji. Kariai su stribais pasuko į kaimą, kad sukelty dar didesnį siaubą, uždegė Klemo ir Juozą Gabrių namus. Po to į savarytas pastotes kaimo gyventojai buvo priversti sukrastauti nukautuosius, kurie dar ne visiškai buvo sudegę. Nuvežė kūnus į Joniškį, suguldė

ant grindinio priešais bažnyčią. Nors, rodos, stribai akylai saugojo, palaikai buvo pašventinti, vidurnaktį Joniškio bažnyčioje už žuvusiuosius aukotos šv. Mišios.

Ponakties neliko Stepono Indriulio rankos piršto su vestuviniu žiedu. Vieno rezistento pilvas buvo prikimštas šiaudų... Šitaip žuvusieji gulėjo tris ar keturias parą, saugomi sovietų kareivų. Niekas prie jų nesirartino. Giminės raudojo už kampo, pasislėpę... Tik šunys kūnus tąsė ir draskė, kasryt palikdami dar šiurpesnį vaizdą... Tik kai į Joniškį atvyko aukšto rango sovietų karininkas, labai nepatenkintas tokiu vaizdu, palaikai skubiai buvo užkasti Vygonę už Joniškio. Toje vietoje buvo laidojami arkliai. Vietiniams buvo įsakyta palaikus sumesti į iškasitas duobes, ant viršaus pilti vandens ir kalkių. Po to žemę sulygino, kad neliktų pėdsakų. Ilgai šioje vietoje naktimis pražydavo gėlės.

I tą pačią duobę atgulė ir partizanų būrio vadas Mečislovas Vainauskas – Gasčiūnų kaimo ūkininkas, gimęs 1909 m. Jožmona Elžbieta Pilkaite-Vainauskienė, gimusi 1911 m., susodinus iš vežimėlių dyvynes dukteris Stasė ir Avgenija, gimusias 1944 m., ir sūnū Juozas, gimusi 1942 m., tą pačią dieną išejo iš namų kur akys mato. Slapstėsi grioviouse, rugiuose, miške... Kartą motinai nematant, sūnelis rugių lauke rado granatą ir ēmė žaisti... Taip Elžbieta neteko ir sūnelio Juozuko. Dukteris jai pavyko išsaugoti. Susigrąžino mergautinę pavardę – taip Elžbieta Pilkaite, jos dukterys Pilkaite-Mis. Slapstėsi pas jvairius gerus žmones. Šiaulių rajone – visai svetimi žmonės jas slėpė, maitino, globojo.

Šeimos sukauptą turta išsivežiojo stribai. Nei ji, nei giminės nepasiėmė nė šapelio... 1999 m. partizanų būrio vadui Mečislovui Vainauskui po mirties suteiktas vyr. puskarininkio laipsnis ir kario savanorio statusas.

Tą dieną Gasčiūnų kaime žuvo ir atsitsikitinai pas Vainauskus užklydė žmonės: Mečislovo svainiai – Ignas Pilka, Šiauliouose dirbę siuvėju, bei geležinkelinkas Jonas Braziulis iš Meškuičių. Jie žinojo apie įsikūrusį būrį, todėl atvyko atsisveikinti su svainiu prieš jam pasitraukiant į mišką. Juozas Gabrys su Stasio Jurgeliu kautynių dieną neto-

liese miške pjovė medžius. Išgirdė šaudant, jie nuskubėjo slėptis į Vainauskų klojimą, ten ir žuvo. Per stebuklą išsigelbėjo Vainauskų kaimynas – Stasio Jurgelio brolis Pranas Jurgelis, naktį praleidęs su vyrais klojime, o ryte trumpam išėjęs namo. Jau ruošesi grįžti, bet pamatė, kad į kaimą suka du sunkvežimiai kareivų. Pranas nebeuspėjo grįžti ir įvykius stebėjo užlipęs ant tvarto. Kai motina raudodama išlėkė į tvartą ir pranešė, kad jo brolio Stasio jau nėra tarp gyvų

Mečislovas Vainauskas

Juozas Rumbauskas

Kazys Paliulis

Apie kai kuriuos 1945 m. balandžio 18-ąją Gasčiūnuose žuvusius Mečislovo Vainausko būrio partizanus

Ignas Dabrikas, smulkaus

Želčių kaimo ūkininkų sūnus, atitarnavęs Lietuvos kariuomenės aviacijos pulke, grįžo ūkininkauti. Jam sekėsi, nes buvo labai darbštus ir sumanus. Į jo klojimą ūkininkai veždavo kulti linus. Slapsčesi nuo kariuomenės. Po Igno Dabriko žūties praėjus trejiems metams, ugnis praudė vienintelę šeimos dukrelę. Vieniša našlė Adolfina Dabrikienė tvarkėsi ūkyje iki 1949-ųjų, kol i „liaudies priešo“ namus prisistatė stribai su kareiviais. Vienam atėjūnui surašinėjant tremčiai pasmerktos našlės turtą, ji stvėrė prie lovos atremtą šautuvą, bandė priešintis. Kareiviai atėmė ginklą, pačią Adolfiną išgabeno iš namų tik su ryšulėliu rankose.

Tragiškai susiklostė Igno sesers Adelės likimas. Po pirmosios santuokos našle liku-

ir kitiems atidavė 20 hektarų žemės.

Sūnūs Klemas Dikšas, Kostas Dikšas ir Stasys Dikšas išstojo į Mečislovo Vainausko vadovaujamą partizanų būrį. 1945 m. žuvo. Apylinkėse šie vyrai garsėjo dainingumu, buvo kaimo jaunimo vakarėlių šauniausi šokėjai.

Po jų žūties sūnus Vladas Dikšas ir duktė Stasė Dikšaitė paliko namus ir visą turą Želčiuose. Glaudėsi pas giminės ar pažįstamus vietovėse, kuriose apie juos nieko nežinojo. I téviškė nebesugrižo. Sodyboje gyveno svetimi žmonės, kol valdžios nurodymu pastatai buvo nugriauti, padargai ir gyvuliai išvežti į Dausiškiuose kuriamą kooperatyvą.

Kazys Paliulis iš Rimdžiūnų kaimo baigė žemės ūkio mokslus, tapo linininkystės specialistu ir dirbo agronomu Tauragėje. Vėliau gyveno Šiauliouose ir dirbo revizoriumi „Lino“ fabrike. Nedės. 1941-aisiais sugrižo į téviškę.

1944-aisiais nuo kariuomenės slapstėsi savo namuose, vėliau – sesers Natalijos šeimoje, Gasčiūnų valsčiuje. Čia susipažino su Mečislovo Vainausko būrio partizanais, tapo Laisvės kovotoju, 1945 m. žuvo. Jis slapsčiusios sesers vyras buvo nuteistas kalėti, mirė lageryje. Natalija su dukterimis paliko namus, gyveno Latvijoje.

Kazio brolio Petras Paliulis, baigė teisę bei karos mokslus, turėjė karinį laipsnį, 1944 metais buvo suimtas ir nuteistas 25 metus kalėti lageryje. 1941 m. brolio – sauilio, kaimo seniūno Karolio Paliulio šeima buvo ištremta į Sibirą.

Juozas Rumbauskas iš Domančių kaimo sukūrė šeimą, ūkininkavo, džiaugėsi gimusiu sūneliu. Į Gasčiūnus tapti partizanu jis pakvietė svainis Kazys Paliulis. Ten abu ir žuvo.

Rumbausko brolis Jonas, studijuodamas teisę Kauno universitete, buvo suimtas ir kalinamas už antisovietinę veiklą. Koks jis likimas, artimieji taip ir nesužinojo, tik girdėjo, kad jis nušovė saugumiečiai.

Rumbauskai augino septynis vaikus. Šeima pasižymėjo darbštumu, vieningumu. Po Juozo žūties motina Vincenta Rumbauskienė, nepaisydama kitų vaikų atkalbinėjimų, per laukus pėsčia išejo į Joniškį.

(keliamas į 7 psl.)

jų, o sovietai išvažiavo. Pranas nusileido žemyn, apsilinko moteriškus drabužius ir per laukus išskubėjo pas kaimynus. Taip ir išsigelbėjo.

Tą dieną Gasčiūnuose, Vainausko klojime, žuvo ir septynioliktus metus einantis Gediminas Sabaliauskas iš Jonaičių kaimo.

Iš spec. pranešimo saugumo komisarui J. Bartašiūnui:

„Balandžio aštuonioliktajį, vykdyma operatyvinės grupės užduotį, NKVD antrojo bataliono 261 pulko kuopa, susidedanti iš trisdešimties kovotojų, vykdė Gasčiūnų, Joniškio r. valymą.

Trečią valandą dienos kuopos žvalgyba kaimo gyventojo Vainausko daržinėje susidūrė su banditų grupuočių, čia pasislėpusia. Si į žvalgybą iš šautuvų ir automatu atidengė ugnį. Priartėjusi kuopa pradėjo mūšį ir apsupo daržinę. Po tris valandas trukusio mūšio 34 asmenų gauja buvo visiškai sunaikinta. Nužudytas banditų – 34, tarp jų banditų vadą Vainauskas.“

si moteris ištekėjo už vyro iš Rimdžiūnų ir į jo namus atsivedė ne tik vaikus, bet atsivežė ir nemažai užgyvento turto. Po kurio laiko šeima buvo apvogta – namuose nėlino audinių, batų, drabužių bei kitų daiktų. Pamačiusi, kad jos drabužius dėvi svetimi, prasitarė kaimo žmonėms. Netrukus į namus įsibrovė ginkluoti vyrai nušovė kambaryje buvusių Adelę. Vienas iš žmogžudžių pasakės: „Už liežuvį“. Mažiausiam sūneliui tada buvo tik trys mėnesiai. Žudikai buvo išaiškinti ir nubausti. Pasirodė, kad tai buvo kaimynai.

Stasys ir Zuzana Dikšai, 50 hektarų žemės dirbę Želčių kaimo ūkininkai, valdė du ūkius, augino devynetą vaikų. Visus juos leido mokyti į kaimyno namuose įsteigtą mokyklę, vyriausiajį – į universitetą. Dukterys nutekėjo už gerų, darbščių vyru iš kitas vietoves.

Sūnūs ir viena duktė likė tėvų ūkyje. 1940 metais sovietų valdžia iš Dikšų atėmė

Prieš 65 metus Gasčiūnų kaime...

(atkelta iš 6 psl.)

Tik eidama pro šalį galėjo pažvelgti į sūnaus, kitų apylinkės vyrų kūnus, suguldytus ant grindinio prieš Joniškio bažnyčią. Prieiti bijojo, kad nepakenktų likusiems vaimams...

Represijų šeima neišvenę. Pirmiausiai buvo ištremta Juozo našlė su sūneliu ir kartu gyvenusia motina Nataša Paliuliene, prisiglaudusia 1945 metais po sūnaus Kazio žūties. 1951-aisiais ištremtas Juozo brolis Stasys Rumbauskas su šeima, nuo 1944 metų ūkininkavęs uošvijoje ir nuo kariuomenės slaptėsis ten pat įrengtame bunkerje.

Tais pačiais metais su sūnumi Leonu ištremta ir motina Vincenta Rumbauskiene.

Antanas Malinauskas iš Vaigailių kaimo, partizano kelią pradėjęs Petro Dominausko būryje, po kautynių Lygumų miškuose slaptėsi prie Gasčiūnų sesers namuose. I M. Vainausko būrių jį pakvietė Steponas Indriulis iš Vekonių kaimo. Abu žuvo 1945 metų balandžio 18 dieną. Tą dieną žuvo ir Alfonsas bei Stasys Valančiai, Bronius ir Vincas Katiliai iš Andrešiūnų...

Kiek tą dieną Gasčiūnuose žuvo Lietuvos patriotų, manau, iki šiol neliko aišku,

Skelbimai

Balandžio 30 d. (penktadienį) 14 val. LPKTS Šiaulių filialo taryba kviečia į talką Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtiniių kapams sutvarkyti.

Aprūpinsime žvyru, smėliu ir juodžemiu. Visų šiose kapinėse palaidotų artimuų bei buvusių tremtiniių, užsiemusiu kapams vietas, dalyvavimas būtinus.

Koncertas Motinos dienai

Gegužės 3 d. (pirmadienį) 16 val. Lietuvos politinių kalinų ir tremtiniių sąjunga ir Kauno mst. savivaldybės Kultūros skyrius kviečia į Lietuvos kariuomenės Kauno įgulos karininkų ramovę (A. Mickevičiaus g. 19), paminėti Motinos dieną. Koncertuos Kauno berniukų ir jaunuolių choras „Varpelis“ (vad. Ksaveras Plančiūnas) ir solistas Liudas Mikalauskas. Sveikins prelatas prof. Vytautas Steponas Vaičiūnas, LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė.

Maloniai kviečiame dalyvauti!

Gegužės 3 d. (pirmadienį) Klaipėdos buvusius politinius kalinius ir tremtinius kviečiame minėti Motinos dieną. **17.10 val.** renkamės tremties memoriale, kur pagerbsime Laisvės kovų dalyves, tremties, politines kalines. **18 val.** Kristaus Karaliaus bažnyčioje (Bokštų g. 10) bus aukojuamos šv. Mišios už gyvas ir mirusias Motinas. Dalyvaus chorus „Atminties gaida“.

Gegužės 8 d. (šeštadienį) 11 val. Vilkaviškio parapijos salėje įvyks LPKTS Vilkaviškio filialo ataskaitinis-rinkiminis susirinkimas. Galésite sumokėti nario mokesčių, užsprendimus, „Tremtinį“, įsigytį knygų. Vaišės – sunesčinės.

Vytauto Didžiojo karo muziejus (K. Donelaičio g. 64, Kau-
nas, tel. (8 37) 320 939) kviečia aplankyti šias parodas: „Lietu-
vos karys Žalgirio mūšyje“. Paroda skirta Žalgirio mūšio 600-osioms metinėms. Joje eksponuojama XIV–XV a. Lietu-
vos karių ginkluotė: kalavijai, kovos kirviai ir peilių, iefi-
galiai, strėlgaliai, šalmų, raitelių ir žirgų ekipuotės detalės,
bombardos – pirmieji parakiniai ginklai Europoje, ir akme-
niniai sviediniai. Pirmą kartą eksponuojami visi Jano ir Ta-
deušo Stykų Žalgirio panoramos eskizai (šeši paveikslai, ku-
rių bendras ilgis beveik 10 metrų). „Lietuvos Respublikos ži-
nybiniai ir visuomeninių organizacijų apdovanojimai 1990–
2010 m.“ Paroda skirta Lietuvos Neprisklausomybės atkūrimo 20-mečiui. Joje lankytogai išvys apdovanojimus, kuriuos po 1990 m. kovo 11-osios – Lietuvos Neprisklausomybės at-
kūrimo dienos – įsteigę arba atkūrę įvairios žinybos, minis-
terijos, departamentai ir visuomeninės organizacijos.

nes buvo vyru iš tolimesnių kaimų. Kai kurių kūnai buvo sudegę ir neatpažinti.

Džiugu, kad gasčiūniečių širdyje liko Mečislovo Vainausko partizanų būrio vyru atminimas, kad apie juos žino Gasčiūnų pagrindinės mokyklos mokiniai, kad organizuojami jubiliejiniai šių siurpių ivykių minėjimai. Prie šių ivykių įamžinimo prisidėjo kaimyniniame Mikniūnų kaime gyvenanti Pakruojo rajono kraštotyrininkė Rima Žemrietaitė, renkanti žinias apie kiekvieną žuvusiojo šeimą. Sie prisiminimai yra itin svarbūs, kad nors žingsneliu grįžtume į rezistencijos laikotarpio istoriją ir pasiemtume išminties, stiprybės, kad tokie ivykiai mūsų istorijoje nepasikartotų...

Zita VĖŽIENĖ

Užjaučiamė

Skaudžią netekties valan-
dą nuoširdžiai užjaučiamė LPKTS Kauno filialo Alek-
soto poskyrio pirmininkę Reginą KAZLAUSKIENĘ
ir jos artimuosis, mirus my-
limai seserai.

LPKTS Kauno filialo
valdyba

**Gegužės 8 d. (šeštadienį)
11 val.** Tauragės Švč. Trejybės bažnyčioje bus aukojuamos šv. Mišios už 1950 m. gegužės 7 d. žuvusius partizanus: J. Bu-
šininką, Z. Šatkų, A. Šatkų, V. Lukošiū ir K. Gužauską.

Popamaldūvyksime įžuties vietą – Stirbaičių kaimą.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Tėvynės laisvė brangiausia

1944–1954 metų Lietu-
vos partizaninis karas – tai
ryškiausias mūsų istorijos
puslapis, parašytas lietuvių
tautos krauju. Prieškario me-
tais išauklėta jaunimo karta
savarankiskai sugebėjo orga-
nizuoti kovą prieš okupantą.

Vieni iš pirmųjų partizanų
susibūré Butrimonių valsčiaus
vyrai. Būriui vadovavo Pranas
Paulauskas-Šarūnas. Šiame
būryje buvo ir mano brolis
Adomas Bunevičius, pasiry-
žęs kartu su visais nueiti ne-
lengvą kovos už laisvę kelią.

1944 metų žiemą būrys
puolė Butrimonių kalėjimą ir
išlaisvino politinius kalinius,
kurių pusė su partizanais nu-
ėjo į mišką. Tą kartą būrys
nuostolių nepatyrė. 1944 me-
tasis prieš šv. Kalėdas Gojaus
miške enkavėdistai atakavo
partizanų bunkerį, kuriame

buvo apie 30 vyru. Besiver-
žiantys iš apsuptys žuvo 5
partizanai, bet ir enkavedistų
krito ne mažiau.

1945 metų pavasarį būrys
prisijungė prie Dzūkų rinkini-
nės. Tuo metu iš atskirų rink-
inių formavosi Dainavos par-
tizanų apygarda.

Žuvus pirmajam būrio vadui Šarūnui 1945 metų vasara-
rą, vadovauti paskirtas Lai-
mutis. Būrys toliau kovėsi su
priešais. 1946 metų žiemą žu-
vus Laimučiui, būrio vadu ta-
po Vilkas, tiesiogine prasme
nusileidęs iš dangaus į mišką.

Mat Vilkas buvo užsienyje pa-
ruoštas desantininkas. Su savo
būrio vyrais Vilkas sėkmingai
vykdė karines operacijas, ko-
vojo su KGB kariniais dalini-
ais, stribais ir kolaborantais.
Sunkiojo kovoje 1946 me-
tų vasarą žuvo daug partiza-

nų ir jų vadas Vilkas. Būri pali-
dė naujokai, vadovauti pa-
skirtas Tauras ir būrys kovė-
si toliau.

1945 metais mano brolis
partizanas Adomas Bunevi-
čius pateko į nelaisvę ir buvo
nuteistas 10 metų kalėti. Bū-
damas lageryje jis gaudavo ži-
nių apie partizaninių karų Lie-
tuvoje. I tévynę sugrįžti jam
dar ilgai buvo nelemta. Po la-
gerio jo laukė tremtis.

I prašymus grįžti jis gau-
davo atsakymus: „Jums trem-
tis nepriteista, bet atleisti iš
tremties néra pagrindo“. Tik-
tai praėjus 20 metų nuo su-
é-mimo brolis gavo teisę sugrī-
žti į Lietuvą. Deja, neilgai te-
ko džiaugtis laisva Tévyne...
1992 metais Adomas Bunevi-
čius mirė.

Atgimus Lietuva pripaži-
no Adomo Bunevičiaus kovą
ir jo kario savanorio veiklą
ivertinę dviem medaliais.

Antanas BUNEVIČIUS

ILSEKITES RAMYBEJE

Kostas Kulbušauskas

1928–2010

Gimė Skriaudžių kaime, Marijam-
polės rajone. 1948 m. su tėvų šeima iš-
streitas į Krasnojarsko sr. Novo Ingašo
rajoną. 1954 m. vedė tremtinę Rūtą.
1958 m. reabilituoti grįžo į Lietuvą.
Dirbo Kaune. Nuo 1992 m. buvo
LPKTS Kauno filialo narys.

Palaidotas Kaišiadorių rajono
Kruonio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną,
dukterį, gimines ir artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

Alfonsas Kavolius

1919–2010

Gimė gausioje ūkininkų šeimoje, augi-
nusioje dvi dukteris ir šešis sūnus. Išmo-
ko statybininko amato. 1945 m. suimtas
ir kalintas Raseiniuose, po to ištretas į
Komiją, Vorkutos lagerį. Grįžo 1947 m.
Dirbo Paskynų kolūkyje statybos brigadi-
niku. Užaugino dvi dukteris ir sūnų.

Palaidotas Jurbarko r. Vadžgirio ka-
pinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų ir duk-
teris su šeimomis, artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas

Albertas Mineikis

1926–2010

Gimė Klaipėdos r. ūkininkų šeimo-
je, auginusioje keturis sūnus ir dvi du-
kteris. Būdamas 16 metų išvyko į Berlyną
mokytis žvalgybininku. Dirbo Prancūzi-
joje, Jungtinėse Amerikos Valstijose ir
Vokietijoje. Užsienyje vedė, 1952 m. su
vaikais grįžo į Lietuvą, Klaipėdą. Netrukus
buvo arestuotas, 13 mėnesių tardytas,
nuteistas 25 metams. Kalėjo Komijoje, Vorkutos lageryje, dirbo
šachtose. 1954 m. reabilituotas, bet į Lietuvą grįžti neleido. Gy-
veno Vorkutoje. 1966 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Jurbarke.
Dirbo mechaniku karjere, vėliau vairavimo instruktoriumi.
Paskutinius 18 metų sirgo, slaugė žmoną.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų su šeimomis, žmoną ir artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas

nu ir jų vadas Vilkas. Būri pa-
pildė naujokai, vadovauti pa-
skirtas Tauras ir būrys kovė-
si toliau.

1945 metais mano brolis
partizanas Adomas Bunevi-
čius pateko į nelaisvę ir buvo
nuteistas 10 metų kalėti. Bū-
damas lageryje jis gaudavo ži-
nių apie partizaninių karų Lie-
tuvoje. I tévynę sugrįžti jam
dar ilgai buvo nelemta. Po la-
gerio jo laukė tremtis.

I prašymus grįžti jis gau-
davo atsakymus: „Jums trem-
tis nepriteista, bet atleisti iš
tremties néra pagrindo“. Tik-
tai praėjus 20 metų nuo su-
é-mimo brolis gavo teisę sugrī-
žti į Lietuvą. Deja, neilgai te-
ko džiaugtis laisva Tévyne...
1992 metais Adomas Bunevi-
čius mirė.

Atgimus Lietuva pripaži-
no Adomo Bunevičiaus kovą
ir jo kario savanorio veiklą
ivertinę dviem medaliais.

Antanas BUNEVIČIUS

SL289

Leidėjas LPKTS

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@eroves.lt, LPKTS puslapis internte: http://www.lpkts.lt

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr. LT18 70440600 0425 8365.

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai

Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3300. Užs. Nr.

Kaina 1,75 Lt